XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 12. junija 1940 Št. 24.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Sredozemlje.

Sredozemsko morje so Latinci nazivali „mare mediterraneum“, kar bi značilo: morje sredi zemlje. Rimljanom in narodom pred njimi je bilo to morje, ležeče med Evropo in Afriko, morje v pravem pomenu besede. Vezalo je dve poznani celini, Amerika in skrajni vzhod pa sta bila nepoznan svet. Z razvojem pomorske tehnike je nato stopil v ospredje Atlantski ocean. Z zgraditvijo Sueškega prekopa pa je bilo Sredozemsko morje spet povezano na vzhodu z Indijskim oceanom, na zahodu ob Gibraltarju z Atlantom in na severovzhodu po Bosporju s Črnim morjem. S samoosvojitvijo Amerike zadobi Sredozemsko morje svoj nekdanji pomen.

Celih tritisoč let se vsa svetovna zgodovina osredotoči okoli območja Sredozemskega morja. Razmerno mirno njegovo vodovje z majhno plimo in oseko so lahko premagovale že stare barke in ladjice. Dvatisoč let pred Kristusom so prebivalci otoka Krete po morju trgovali z Egiptom. Za njimi so plula po njem brodovja Feničanov, ki so si ob njem že zgradili veliki pristanišči Tir in Sidon. Feničani so bili prvi posredniki med Vzhodom in Zahodom. Njihova naselja so se nahajala ob vzhodnih obalah Sredozemlja, svoj vpliv pa so razširjali do Arabije na vzhodu in do zapada, kjer so danes Španija, Francija in Tunizija.

Sledeči sredozemski narod so Grki. Že poznajo železo, dočim so ljudstva pred njimi uporabljala še bron. Iz prvotnih grških živinorejcev so se razvili sloviti pomorščaki in trgovci in kmalu so Grki nadkrilili Feničane ter prevzeli njihovo vlogo srednikov. Zagospodarili so do obal Črnega morja in na zapadu do Sicilije in južne Italije. Aleksander Veliki je združil vse obale in celine Sredozemskega morja in vštric Grčiji je onstran morja v Egiptu vstalo prvo obmorsko mesto in važno oporišče, Aleksandrija. Le na zapadu, na severno-afriški obali se je upirala grškemu gospostvu Kartagina. Nasledniki Grkov so Rimljani, nekdanje prebivalstvo sedanje Italije. Pomehkuženi grški narod se jim je predal brez boja, z ognjem in mečem so strli Kartagino, njihova Roma (Rim) je postala središče vseh pokrajin Sredozemskega morja, skozi kanal (današnji Gibraltar) so segli celo do Britanije in jo pridružili Sredozemlju.

Pa morje na jugu Evrope prejkoslej miče in privablja ljudstva severnih evropskih predelov. Liki hudourniki prodirajo proti obalam starega morja nato Goti, Franki, Germani, Vandali in Huni. Rimska država razpade najprej na dva dela in postane končno plen narodov - severnjakov. Mladi severni narodi postanejo dediči rimske kulture. Z jugovzhodnih afriških pustinj vderejo v območje Sredozemlja Arabci in se ustavijo v Španiji. V svitu mladega krščanstva vstajajo in se kulturno, gospodarsko ter politično utrjujejo narodi romanskega in germanskega plemena, srednji vek jih vede do njihove polne veljave in ko ob zatonu zaplove Kolumb preko Atlanta se zlijejo oceani sveta v enega samega, Sredozemlje pa, ki je bilo tritisoč let središče človeške zgodovine, postaja postranska, manj pomembna pomorska cesta. To dotlej, dokler so oči Evrope uprte na novi svet, Ameriko in njena neizmerna bogastva.

Anglija se prva spet obrne proti vzhodu in zazna za važnost Sredozemlja.

(Uvodnik nadaljujemo na 2. strani.)

Italija je napovedala vojno.

V pondeljek 10. t. m. je v Rimu govoril Mussolini in stotisočim zbranim Italijanom naznanil, da je napočila usodepolna ura odločitve: **„Italija je napovedala vojno Angliji in Franciji“.** Nadaljeval je med drugim:

„Stopamo v vojno proti plutokratičnim in reakcionarnim demokracijam zapada, ki so nas vsekdar ovirale v razvoju in ogrožale obstoj italijanskega naroda. Zgodovina zadnjih desetletij obstoji v frazah, obljubah, grožnjah, pritisku in v nizkotni, od Zveze narodov odrejeni blokadi po 52 državah. Naša vest je popolnoma čista. Italija je storila vse, da se izogne vojni, a njena prizadevanja so bila zaman. Treba bi bilo pregledati in življenju narodov prilagoditi samo pogodbe, ki niso večno nedotakljive. Treba bi bilo sprejeti predlog Führerjev, stavljen po končanem nemškem pohodu v Poljsko. Vse to je sedaj zgodovina. **Mi smo odločeni, da sprejmemo nase riziko in žrtve vojne, ker vemo, da je narod samo tedaj velik, če se ne umika od zgodovine oblikovanim dogodkom in če drži svoje svete obljube.**

Za orožje zgrabimo, ker hočemo rešiti **vprašanje naših pomorskih meja. Streti hočemo teritorialne in vojaške okove in si priboriti pot do svetovnih oceanov. Sedanja vojna in naša revolucija pomenita boj ubogih, delavoljnih narodov proti mogotcem, ki imajo v svojih krempljih vse zlato sveta. Boj je mladih, rodovitnih narodov proti nerodovitnim, umirajočim ljudstvom, boj dveh stoletij je in dveh svetovnih nazorov. V tem usodnem trenutku svečano izjavljam, da Italija nima namere zaplesti v spor še druge sile. Švica, Jugoslavija, Grčija, Turčija in Egipt naj vzamejo to izjavo, katero bodo potrdila dejstva, na znanje.**

Naše kategorično, vse obvezujoče in srca od Alp do Indijskega oceana navdušujoče geslo se glasi: **zmaga!** In mi bomo zmagali, da končno napoči doba miru in pravice za Italijo, Evropo in celi svet!“

Vodja in kancler **Adolf Hitler** je v brzojavnem pozdravu **italijanskemu cesarju** izrazil svoje prepričanje, da bosta Italija in Nemčija zmagali v tem boju za svobodo in bodočnost svojih narodov, dučeju **Mussoliniju** pa je zagotovil neporušljivo vojaško zvezo nemškega in italijanskega naroda. V imenu nemške vlade je zunanji minister **Ribbentrop** podal tisku posebno izjavo, ki naglaša, da se bodo italijanski in nemški vojaki odslej borili ramo ob rami dotlej, da bodo zasigurane življenjske pravice obeh narodov.

Uspešna druga nemška ofenziva.

V dnevnem povelju vojakom je kancler Hitler napovedal, da se započeta vojna nadaljuje do popolnega uničenja mogotcev v Londonu in Parizu. Nemška zapadna fronta je spet nastopila, razvil se je napad na 200 km dolgi fronti od Maginotove črte do mesta Abeville.

Glavni štab vodje rajha poroča:

5. junija. V zgodnjih jutranjih urah so se pričele nove napadalne operacije na dosedanji obrambni črti v Franciji. Letala so napadla pristanišče **Le Havre.** Nasprotni napadi pri **Abeville** in **Longwy** so bili zavrnjeni.

6. junija. Nemška letala so napadala vojaška zbirališča in kolone, letališča v srednji Franciji, pristanišče **Cherbourg** ter letališča na jugovzhodni angleški obali. Nasprotnik je izgubil 143, Nemci 19 letal.

7. junija. Vojaške in letalske operacije južno reke Somme se načrtno razvijajo, „Weygandova črta“ je na vsej fronti prodrta. Letala so napadla angleška letališča, skupno je nasprotnik izgubil 74 letal. Južno od **Dünkirchna** so nemški pionirji zajeli cel francoski bataljon.

8. junija. Operacije se uspešno nadaljujejo. Tudi ob spodnji Sommi je bil nasprotnik zavrnjen, pri čemer je vojsko na kopnem podpiralo letalstvo in bombardiralo zbirališča, kolone in vojaške položaje. Število pri **Dünkirchnu** vjetih je narastlo na 88.000. Letala so napadla angleško pristanišče **Dover.** Podmornica je potopila nasprotno križarko s 14.000 BRT. Uničenih je bilo 71 nasprotnih in 5 nemških letal.

9. junija. V štiridnevni bitki med rekama Somme in Oise so nemške oklopne divizije skupno z letalci razbile nasprotne čete in jih prisilile k umiku. V smeri proti spodnjemu teku Seine so nasprotnikove obrambne črte prodrte, letala nadaljujejo svoje bombne napade, reka Aisne je na obeh straneh mesta **Soissons** prekoračena. Vsi ostali deli nemške fronte so prešli v napad. Letala so ponovno napadla pristanišče **Cherbourg.** Sestreljenih je 58 nasprotnikovih in 9 nemških letal. V severnem morju so letala potopila angleškega letalskega nosilca „Glorious“, nasprotni rušilec, prevozno ladjo „Orama“ in ladjo za prevoz olja Nemška podmornica je torpedirala potniški parnik „Carinthia“.

10. junija. Operacije v širini 350 km gredo v smeri k rekam **Marne** in **Seine.** Že so doseženi veliki uspehi, še večji se pripravljajo. Vsi nasprotnikovi protinapadi so zavrnjeni. Letala so napadla vojaške priprave okoli mesta **Reims** ter pristanišči **Cherbourg** in **Le Havre.** V zraku je sestreljenih 91 letal, 5 lastnih pa pogrešanih.

11. junija. Velika bitka med morjem in reko Maas je še v polnem razvoju. Nasprotnikov odpor po krvavih izgubah, vsled velikega števila vjetnikov in izgubljenega materijala ponehuje. Letala so napadla pristanišče **Le Havre** in razrušila tamošnji veliki jez. Na reki **Marni** in **Oise** so letalske bombe zadele več mostov in s tem otežkočile francoski umik. Nasprotnik je izgubil 29 letal, pogreša se 8 nemških.

Vojna v Norveški zaključena.

Nemške čete v Narviku so dosegle popoln uspeh dvamesečnih bojev. Nad Narvikom vihra nemška zastava. Norveške čete so ustavile sovražnosti, pogajanja za predajo so v teku. Kralj Haakon je zbežal v Anglijo. V Narviku se nahajajoče nasprotne čete so se umaknile.

Sredozemlje. (Erich Zander, M.)

Minister Hess v imenu Nemčije.

Minister Hess je naslovil na Führerja brzojav sledeče vsebine: „Moj vodja! Nemški narod izreka iz globoke presunjenosti in ljubezni Vam in svojim vojakom, ki so pod Vašim genialnim vodstvom v največji uničevalni in odločilni bitki vse zgodovine priborili edinstveno zmago, svojo zahvalo. Bog bo nadalje s tistimi, ki zmago zaslužijo. — Rudolf Hess“.

Anglija.

O Angliji poroča „Völk. Beobachter“ med drugim, da je v večini krajev prepovedano prosto kretanje inozemcev in izoženo tudi gibanje domačinov. Štrajki in zapore so strogo prepovedani, podjetjem je naročeno, da morajo nepretrgoma obratovati. Vlada skuša proizvodnjo letal dvigniti na rekordno višino. V večjih mestih so izvedene predpriprave za obrambo pred letalskimi napadi. Policija zapira fašiste in komuniste. Odstraniti nameravajo vse kažipote. Prebivalstvu je naročena previdnost pri dajanju pojasnil tujcem. Poroča se še, da odpluje del angleške mornarice v kanadska pristanišča.

Madžarska in narodne manjšine

Stranka madžarskih fašistov je vložila predlog, ki uvaja novo manjšinsko pravo. Po tem predlogu naj bi narodne manjšine dobile značaj javnopravnosti, uživale samoupravo v občinah, šolstvu in prosveti, imele v vladi svojega državnega tajnika in posebno ministrstvo, s pomočjo posebnih matrik pa naj bi se preprečilo vsako raznarodovanje. Parlament bo o predlogu šele sklepal, listi pa so predloge ostro zavrnili, češ da pomenijo likvidacijo Madžarske.

Balkan in novi položaj. Vest o vstopu Italije v vojno sta vzeli Jugoslavija in Bolgarija mirno na znanje in svoje nevtralnosti ne bosta opustili. Poročilo o zopetnih diplomatskih vezeh med Italijo in Rusijo našlo vesel odmev, listi obeh držav poudarjajo vlogo Rusije na evropskem jugovzhodu in dostavljajo, da je evropski zapad odrezan od evropskega jugovzhoda. Nejasno je le še stališče Turčije.

Slovaški prezident Tiso in prezident protektorata dr. Hacha sta Führerju čestitala k sijajni zmagi v Flandriji. Führer se je za čestitke brzojavno zahvalil.

Teden v besedi.

Angleške oblasti so odredile, da inozemci katere koli narodnosti ne smejo bivati v krajih, ki so oddaljejni od obrežja do 45 km.

Tudi na otoku Ciper raste po pisanju nemških listov nerazpoloženje proti Angležem.

Rumunski inženjerji in industrijalci se nahaja na turneji po Nemčiji.

Rusija je protestirala v Litvi, da nenadno izginjajo tam se nahajajoči sovjetski vojaki. Litvanski ministrski predsednik je bil poklican v Moskvo.

Angleška policija je zaprla člane fašistične stranke z vodjo Mosleyem na čelu.

3000 Amerikancev so ameriške ladje v zadnjih tednih prepeljale v domovino.

Amerika namerava ukiniti izvoz nekaterih za državno obrambo važnih surovin in izdelkov, tako cina, gumija, mangana, strojev, letal in motorjev.

V Rimu so se sestali člani jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora in se pogajajo o razširitvi medsebojne izmenjave blaga.

Italijanska vlada je preložila svetovno razstavo, ki bi se imela vršiti leta 1942 v Rimu.

V Sofiji se vršijo pogajanja za sklenitev bolgarsko-nemške kulturne pogodbe. Nemško zastopstvo je prispelo v Bolgarijo 4. t. m.

Italija in Rusija sta vpostavili redne diplomatske stike. Oba poslanika sta se že podala na svoja mesta.

Slovaški parlament je minule dni odobril statut slovaškega državnega sveta. Člani sveta so ali imenovani od predsednika republike ali od vodstva Hlinkove stranke ali pa so zastopniki narodnih manjšin in stanov.

Grški kraljevski družini se je rodil prestolonaslednik. Čestitke k rojstvu je izrazil tudi kancler Hitler.

Rumunski kralj Karol je praznoval 10 letnico kraljevanja. Posebne svečanosti so z ozirom na položaj odpadle.

Litvanska je dobila novo glavno mesto: Vilno. Vilna je prej pripadala Poljski, a so jo Rusi odstopili Litvancem.

Portugalska je praznovala 800 letnico obstoja.

Švedska je vodila gospodarska pogajanja z Nemčijo in Rusijo. Dosežen je bil sporazum.

Širijo se vesti o vladni krizi v Japonski. Iz vlade je izstopil Kuhara, vodja stranke Seiyukai, ki stremi za združitvijo vseh sil japonskega naroda.

V Ameriko je prispelo zlata v vrednosti 200 milijonov dolarjev. Sodi se, da gre za angleško zlato.

Italija in Malta.

V Rimu se je sestal malteški narodni odbor in izdal poseben proglas, v katerem pravi med drugim: „Angleži so iz našega otoka, ki je bil nekoč kakor sredozemska roža, napravili eno samo vojašnico. Vzeli so nam naše pravo, naš jezik, naše običaje in našo vero. Z zaupanjem zremo na duceja in se nadejamo, da bo ura zopetne združitve z Italijo skoro nastopila.“

Opomba uredništva.

Prvo poročilo o italijanskih vojaških operacijah izide po zaključku našega lista in ga priobčimo prihodnjič. Bralci naj si uvodnika in na priobčenem zemljevidu predočijo splošni položaj v Sredozemlju.

(Konec uvodnika „Sredozemlje“.)

Minula desetletja so v znamenju angleških prizadevanj za nadoblast nad sredozemsko cesto in še prav posebno s trenutkom, ko odpre Sueški prekop leta 1869 prehod v Indijski ocean. Za Anglijo je važna ta najkrajša pomorska pot do Indije, vrhutega se nahajajo v Prednji Aziji ležišča nafte, ki so poleg ruskih najbogatejša v starem svetu. Svojčas je bila Angliji najmočnejša oporna točka na tej poti otok Malta, ki leži nekako v sredini med Gibraltarjem in Sueškim prekopom. Angleško sredozemsko brodovje je bilo v teku celih 140 let zasidrano naj tej važno točki. Zaman so se drugi interesenti za Sredozemlje trudili, da bi Angliji iztrgali Gibraltarsko skalo. Za najdragocenejšega smatrajo Angleži trenutno otok Ciper, ki so ga močno utrdili. Sueški prekop imajo zastražen po svojih in egiptovskih četah. Vse te priprave in utrdbe so smatrali za potrebne, ker so se in se posebno danes javljajo še druge države s svojimi pravicami nad Sredozemljem. Francija potrebuje morja za vez s svojimi severno-afriškimi kolonijami in s kolonijami ob Rdečem morju in v Indokini. Nič manjši ni interes Italije, ki jo ločita od svetovnih morij Gibraltar in Sueški prekop in ji grozi v neposredni njeni bližini angleška Malta, ki je na poti iz Sicilije v italijansko Libijo. Že izza desetletij ima Italija na nekoč grškem otoku Rodosu svoje največje vojno pristanišče in letališče in v zadnjem času je izvedla strumno vojaško organizacijo Libije. Na malem otoku Panteleriji, ki je napoti med Sicilijo in Tunizijo, pa se nahaja pravcata nova vas, katere vaščani so izključno italijanski letalci.

V zadnjem času prijavlja svoje interese na Sredozemlju tudi Rusija, katero je znala angleška politika doslej spretno odrivati od juga. Kot je bilo to že opetovano v tisočletjih, silijo tudi danes severna ljudstva do tega prevažnega izhoda v svetovna morja. Tako zavisi nadaljna usoda Sredozemlja od najbližjega razvoja.

Iz naše države

Trgovinski promet z Jugoslavijo.

Nemški listi so ob zaključku jugoslovansko-nemških pogajanj zabeležili njihov uspeh. Hitri in ugodni zaključek razgovorov je dokaz, da ostane meddržavni gospodarski promet tudi v vojnem času nespremenjen in da se osnova gospodarskega sodelovanja obeh držav istotako ni spremenila. Vsled rastočega izvoza Nemčije v Jugoslavijo odpadejo težkoče obračunavanja in je bilo treba rešiti le vprašanje obračunavanja med Jugoslavijo in protektoratom, ki je zaenkrat še gospodarska celota zase. Tudi v nekaterih carinskih vprašanjih se je našel ugoden sporazum.

Položaj v poljski guberniji.

Generalno gubernijo je obiskal šef kanclerjeve pisarne Bouhler in se o dobljenih utisih izrazil takole: Pisanje nasprotnih listov o neznosnih razmerah Poljakov in Judov je docela izmišljeno. V guberniji vlada strumen, vzoren red. Izprva so bile ovire videzno nepremagljive, v sedmih mesecih nemške uprave pa so odpravljene zadnje sledi minule vojne. Izvajajo se dalekosežni ukrepi, ki naj rešijo judovsko vprašanje predvsem z ustanavljanjem judovskih naselj, ki so nujna za ločitev med Judi in Nejudi. Ukrajinska narodna manjšina uživa polno enakopravnost in se lahko nemoteno razvija. Socialna skrb nemške uprave za Poljake in Jude je naravnost občudovanja vredna. V guberniji se razvija tip ustvarjajočega in odgovornega nemškega uradništva, kakršno je že davno cilj narodnega socializma. Nemška manjšina v bivši Poljski pa je povsem enakopravna v nemškem narodnem občestvu.

Povečanje nemškega gospodarskega ozemlja.

Vsled razvoja sodobne vojne se je nemško gospodarsko ozemlje povečalo z gospodarsko pridružitvijo Danske in Norveške, Nizozemske in Belgije. Z Dansko je že v veljavi nova trgovinska pogodba. Nizozemsko in belgijsko trgovinsko brodovje, ki je služilo prometu na rekah in prekopih, je docela v nemških rokah in je po tonaži večje od pomorskega. Obe deželi razpolagata z gostim železniškim omrežjem in visoko razvito rečno plovbo, katere glavne žile so reke Rena, Maas in Schelde. Nizozemska in belgijska zunanja trgovina se boste po mnenju nemških listov z lahkoto prilagodili ritmu nemškega gospodarstva.

Odredba o vpokojitvi uradnikov.

S 1. septembrom 1939 je v veljavi odredba, da se uradniki s 65 letom ne vpokojijo. Izvršilna odredba, nedavno izišla, dostavlja, da vpokojitev iz političnih vzrokov, vsled pokolenja ali nesposobnosti s tem ni prizadeta. Od 1. septembra 1939 odrejene upokojitve postanejo neveljavne, če jih pristojna oblast do 30. junija 1940 prekliče.

Organizacija prehrane dopustnikov.

Odslej se vojakom, članom obvezne delovne službe in ostalim vpoklicancem izdajajo posebne živilske nakaznice, ki so veljavne za celo državo za dobo 4 tednov ter omogočujejo nakup vseh živil, ki so na nakaznice.

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(22. nadaljevanje.)

Nenadoma se je oglasil iz trume hrapavi glas očeta Sebastijana.

„Sabo, ali ne veš, kaj gori tamkaj?“ Sabo je vztrepetal.

„Vem!“ je odgovoril s težavo. „Prav zaradi tega sem prišel“, je uprl zaskrbljene oči v vrata. „Kako pa kaj Niklas?“ je dodal, „ali bi ga mogel videti?“

Tedaj je v obdajajočem ga krogu nastala splošna zmeda. Ta in oni je povesil glavo, da bi se umaknil vprašujočemu Sabovemu pogledu.

„Kaj je z Niklasom? Povejte!“ je ponovil.

„Niklas umira,“ je tiho, a razločno dejal oče Sebastijan in ga ostro pogledal izza naočnikov, „pojdi k njemu, zakaj zdi se mi, da čaka nate.“

Že na pragu koče je kuhar zagledal vanj strmeče, neizmerno oslabele, a po starem modre in dobre Niklasove oči. Hitro je stopil k njemu in z obema rokama prijel shujšano tovariševo dlan. Nihče ni stopil za njim v kočo. Toda vrata je zaprla stena glav, ki so z neizmerno napetostjo gledale noter.

„Sabo!“ je zašepetal Niklas, „ali si ti zažgal?“

„Jaz!“ je odgovoril Sabo s poudarkom.

„Županu?“

„Da.“

„Vedel sem!“ je vzdihnil Niklas in zaprl oči.

„A Vukinčič?“ je s težavo vprašal čez trenutek.

„Ostal je tam.“

Tedaj so se Niklasove oče zasvetile od rahlega začudenja. Sabo se je zvijal kakor na natezalnici.

„Niklas! On ni maral iti, razumeš? Jaz tega ne morem pojmiti, a on je šel reševat. Nič nisem mogel opraviti z njim, Niklas!“ se je vročično opravičeval in proseče zrl v bolnikove oči.

Toda Niklas se je nekako zresnil in bil videti ravnodušen. S komaj opaznim premikom glave je dal kuharju vedeti, da razume, in se nato pogreznil v na pol mrtvo stanje. Samo trepetajoča guba med obrvmi je pričala, da misli še na nekaj in da bi morda še rad nekaj vprašal, če bi ne bil že tako silno onemogel in slab. Sabo je z vso pozornostjo upiral oči v njegove ustnice.

„Niklas,“ je skušal pomagati bolniku, „gotovo bi rad vprašal za Schmerzenreicha?“

Umirajoči se je nasmehnil in mu prav narahlo stisnil roko. Kuharju so se vlile iz oči debele solze in se točile kakor grah po njegovem bojevniškem obrazu.

„Ubili so Schmerzenreicha,“ je onemoglo zaihtel, „zahrbtno so ga ustrelili . . .“ Prenehal je, ker ga je zadržala odločna Niklasova kretnja.

„Sabo,“ so se zganile bolnikove ustnice, „to ni res! Sabo,“ je dodal še tiše, „ni ga mogoče ubiti . . . ni mogoče . . .“

Še enkrat mu je vztrepetala guba med obrvmi; nato je Niklas tiho, tiho zavzdihnil, oči so mu osteklenele in otrpnil je.

„Niklas!“ je prestrašeno zaklical Sabo in se dvignil. „Niklas!“ je ponovil in ga stresel za ramena.

„Pusti!“ je zaslišal s praga debeli glas očeta Sebastijana. „Niklas ne živi več!“

V taborišču so na splošno menili, da nastopijo po tej strašni noči še strašnejši časi, a ta domneva se ni uresničila. Kajti čeprav je zjutraj vse pretresla vest, da je Schmerzenreich raztrgal župana, so že trenutek nato prinesli iz vasi na pol živega, toda skrbno obvezanega in svobodnega Vukinčiča.

Popoldne je na splošno začudenje prišel vaški pop, da bi pokropil Niklasovo truplo z blagoslovljeno vodo. Nato je šel od koče do koče, govoril nekaj o pravičnosti in usmiljenju božjem ter razdajal denar na desno in na levo.

Niklasov pogreb je z zadnjim križem zaključil vrsto grobov na stepni gomili. Teden po požaru je namreč inženir oznanil, da so dela ustavljena in da se morajo ujetniki vrniti v koncentracijsko taborišče v mestu. In tako so nekega dne odšli po štirje in štirje, ne da bi kleli zoper to odredbo, in niti ozrli se niso več.

O Schmerzenreichu ni bilo več ne duha ne sluha. Praznoverni ljudje so sicer trdili, da se ponoči prikazuje v zapuščenem taborišču, se vlači po razvalinah ilovnatih koč in včasih leže na cesto ob taborških vratih. Oče Ilja se je boril proti temu strašilu. Odkar je pokopal Bolgarove kosti v posvečeno zemljo, ni nikoli več videl strahu.

(Konec.)

Vesti iz Jugoslavije

Zastopniki nemške manjšine pri prosvetnem ministru.

Novosadsko glasilo Nemcev v Jugoslaviji — tako posnemamo po „Politiki“ — poroča, da je prosvetni minister te dni sprejel nemškega senatorja dr. Grassla ter bivšega nemškega narodnega poslanca Franca Hamma. Zastopnika nemške manjšine sta ministru obrazložila svoje želje, ki se tičejo predvsem šolskega vprašanja. List piše, da je bila ta konferenca končana s tem, da so bila urejena važna šolska vprašanja.

Obisk slovenskih otrok v Zagrebu.

Te dni je prispelo v Zagreb večje število slovenskih otrok iz Maribora, kjer jih je pričakovala ogromna množica zagrebških Slovencev in Hrvatov. V imenu hrvatskega naroda je Mariborčane pozdravil glavni urednik „Hrvatskega dnevnika“ z navdušenim pozdravnim govorom, ki je izzvenel v prelepe manifestacije hrvatsko-slovenske skupnosti. Za časa svojega bivanja v Zagrebu so slovenski otroci nastopili v gledališču z igro „V kraljestvu palčkov“, bili povabljeni v „Dečje carstvo“, kjer so se igrali z zagrebško hrvatsko mladino, v operi in drami pa jim je bila prirejena slavnostna prireditev.

Slovenski poštarji dobijo svoj Zdravstveni dom.

Društvo nižjih poštnih uslužbencev v Sloveniji je kupilo pod Šmihelom pri Laškem zemljišče, kjer bo zgradilo Zdravstveni dom za slovenske poštarje. Novi dom bo stal na lepi razgledni točki nad Savinjsko dolino in bo po svoji ugodni legi nudil zdravja in odpočitka potrebnim poštarjem prijetno zatočišče.

Jugoslovanska volna za domače potrebe.

Podpisana je ministrska odredba, glasom katere bo zanaprej kupovala domačo jugoslovansko volno posebna privilegirana družba in jo razdeljevala med tekstilne tovarne v državi. V ta namen bo najela ta družba 50 milijonov dinarjev posojila. V uredbi so določene tudi odkupne cene vseh vrst voln.

Širom naše zemlje

Zanimiv kos slovenske zgodovine.

Na gosposvetskem polju stoji kapelica, častitljiva po svoji starosti in skromna po svoji zunanjosti. V zid te kapelice je vzidana kamnita plošča, nad ploščo pa vrhutega še kamnita topniška krogla, kakršne je rabilo za obstreljevanja vojaštvo poznega srednjega veka. Plošča omenja stotnika Mavbiča, enega poveljnikov ogrskega kralja Matija Korvina, in njegov boj na gosposvetskem polju ter dodaja še letnico boja: 1482. Ta kamnita plošča nam delno osvetli ozadje pravljičnega slovenskega junaka kralja Matjaža in razkriva nedvomno prav zanimiv kos slovenske zgodovine.

Slovenske dežele so silno trpele pod turškimi vpadi v letih 1469 do 1482. Ponovno so pridrvela turška krdela v teh letih v slovenska naselja, požigala vasi, plenila skromno posest in morila ter odvajala slovenske ljudi. Tako silna je bila tedanja potrtost in žalost slovenskega ljudstva, da se mu je utisnila za stoletja v spomin in da jih doživlja še sodobni rod v svojih povestih o Miklovi Zali in Miklovi lipi ter neštetih narodnih pesmih. Ni slučaj, da se je v tedanji dobi pojavila med ljudstvom silna želja po miru in pravici, blagostanju in povrnitvi nekdanjih dobrih časov in da je želja našla svoj odraz v kralju Matjažu, ki je vladal v taistih letih v osebi ogrskega kralja Matija Korvina.

Cesar Friderik in kralj Matija, krščanska vladarja, sta prišla navzkriž. Povod je dal solnograški nadškof, ki bi se na Friderikovo željo moral umakniti in prepustiti nadškofijo nekemu tujcu, a se je zatekel k ogrskemu kralju Matjažu in ga prosil za pomoč. Matija je nadškofu ugodil ter je zasedel pokrajine nadškofije, tako tudi večji del Koroške. Cesar Friderik je branil svoje pravice in vnela se je med njim in Matjažem vojna, ki je trajala celih devet let od 1480 do 1489. Vmes so se v letu 1890 za teden dni pojavili še Turki in dežele opustošili. Matjaževa vojska je vdrla na Štajersko in Nižjo Avstrijo. Pridružili so se ji nekateri kranjski plemiči in kmalu je stala Matjaževa vojska v Ljubljani. Politični načrt Matjažev je postal očit: hotel je združiti Ogre, Hrvate in Slovence v eni državi in postaviti svojo rodovino na čelo nove politične tvorbe, ki bi segala od Karpatov do Jadrana in končno zajezila turške vpade. Matjaževi vojaški uspehi so se kaj kmalu pokazali. Leta 1485 je zasedel Dunaj in si podvrgel vse slovensko ozemlje. Gedanji cesar Friderik ga je prosil za premirje, ki mu ga Matjaž dovoli. Nato se začnejo mirovna pogajanja, ki bi uzakonila Matjaževo novo državo. Sredi pogajanj, aprila 1490, pa Matjaž nenadno umre. Ker nima sinov, se začne ogrska oblast rušiti in v alpskih deželah spet zavladajo habsburški cesarji. Za Matijem Korvinom ostane med Slovenci le še spomin kralja Matjaža.

Razumljivo je, da so Slovenci tedanje dobe videli v Korvinu, katerega je spremljala uprav bajna vojna sreča in ki se je po svoji ljudomilosti in smislu za ljudsko blaginjo med Ogri silno priljubil, vladarja, ki bi jih mogel rešiti pred Turki in drugimi nadlogami. Habsburžan cesar Friderik ni umel napraviti reda in miru v deželah. Ljudstvo je prepuščal plemičem, da so ga izmozgavali in izrabljali. Kadar so prihrumeli v slovenske dežele Turki, so se plemiči znali hitro umikati ter so pošiljali v boj proti polumesecu uboge kmete. Plemiči so bili hkrati izključno nemški. Nenadno se pojavi na slovenski zemlji kralj, katerega čete ne požigajo in ne uničujejo kakor Turki in ki se bore malo menijo za kljubovanja nemškega plemstva. V Matjaževi vojski so poleg Ogrov tudi Hrvati in Slovenci, ki umejo slovenski jezik in se z ljudstvom pogovarjajo v njegovi govorici. (Tudi o uvodno na plošči gosposvetske kapelice omenjenem stotniku Mavbiču bi se dalo vsaj po imenu trditi, da je bil Hrvat.) Spričo tega ni čuda, da ljudstvo iskreno žaluje ob Matjaževi smrti, ki je uničila tudi njegove lepe nade na boljše čase in zopetno kmetsko pravico. Neizpolnjena želja budi ljudsko domišljijo in skuje pravljico o kralju Matjažu, ki spi s svojo črno vojsko v skalnati duplini gore Pece.

Vplačevanje cerkvenega prispevka. Finančna zbornica krške škofije je pozvala vse katoličane svojega področja, ki ji dolgujejo prispevek za leto 1940, naj vplačajo prvi obrok vsaj do 25. junija t. l. pri pristojnem farnem odboru. Po 25. juniju se plačuje poleg prispevka še 50 pf za opomin.

O pošti, namenjeni v inozemstvo, je izšla posebna odredba, ki uvodno poudarja, da se v inozemstvo seve nikakor ne sme pisati o vojaških, gospodarskih in političnih prilikah, ker take vesti lahko slabijo državno obrambo. Kdor piše v inozemstvo, mora na ovoju navesti svoj točni naslov, napisati sme največ štiri strani (pri zasebnih pismih) in mora pismo oddati pri poštnem uradu. Prepovedano je oddajati pisma, namenjena v inozemstvo, v poštne nabiralnike. Časopise in revije smejo pošiljati v inozemstvo samo založništva in tiskarne. Razglednice in fotografije so za inozemstvo prepovedane. Brzojavi in telefonski razgovori z inozemstvom so dovoljeni samo s pristankom vojaškega urada.

Zaplemba motornih vozil, ki so v vporabi. Da se število vporabljanih motornih vozil ne zmanjša, je izšel ukrep, v smislu katerega so vsa motorna vozila v svrhe zasiguranja zaplenjena. Kdor menjava s svojim motornim vozilom kraj bivanja za več ko 5 dni, mora imeti za to dovoljenje. Prestopki se kaznujejo.

O nemških otroških vrtcih piše celovki „Grenzruf“, da jih je v deželi prvi uvajal nemški Schulverein, ki je v letih 1870—1880 ustanovil prve vrtce v Železni Kapli, Velikovcu, Borovljah, Pliberku, Prevaljah, celovškem Št. Rupertu, Bistrici v Rožu in Podroščici. Učiteljice so se izobraževale v posebnih tečajih na učiteljiščih. Vzdrževalo jih je posebno društvo iz deželne oz. državne podpore, prispevkov občin in organizacij. Z ukinitvijo dež. podpore leta 1926 se je delo ukinilo in se poživilo spet leta 1938 s priključitvijo Avstrije k Nemčiji. V letih 1938 in 1939 je bilo na Koroškem ustanovljenih petkrat več nemških otroških vrtcev kakor v minulih 6 stoletjih. Koroška razpolaga letos še s 150 poletnimi vrtci ter se sme ponašati s posebnim seminarjem za voditeljice, kar je nesporna zasluga narodnega socializma.

Nevesta v spremstvu „rjušnice“ na poti k cerkveni poroki. Fot. Tolm.

Nemška mladina je v dneh 8. in 9. jun. pobirala darove za mladinska zavetišča. Po vzorcu v starem rajhu, kjer so mladini v oddih in okrepitev na razpolago številni mladinski domovi, se tudi v Vzhodni marki gradijo poslopja, namenjena mladinskim taborjenjem.

Imenovanja v dež. kmečki svet. V deželni kmečki svet Južne marke s sedežem v Gradcu so iz Koroške imenovani sledeči zastopniki: posestnik Adolf Funder, Mölbling, Ferdinand Kernmaier, Glantschach, Rudolf Natmessnig, Winklern, Mayer-Kaibitsch, Celovec, Hans Rainer, Latschach i. dr. Člani sveta so dosmrtno imenovani.

Villach — Beljak. V deželi se je pred dnevi mudil japonski generalni konzul na Dunaju dr. Jamayi v spremstvu prezidenta nemško-japonske družbe generala dr. Bardolffa. Goste sta v Beljaku pozdravila nadžupan in dež. glavar Pawlowski, nakar je japonski gen. konzul v odzdravu med drugim navajal, da sta si tako Nemčija kakor Japonska zastavili nalogo, da uvedeta nov red. Naslednji dan se je vršilo v Celovcu propagandno zborovanje nemško-japonske družbe. V zastopstvu pokrajinskega vodje nar. soc. stranke je dr. Pachnek je v pozdravnem govoru omenjal boje koroškega nemštva za ohranitev narodnosti in veličastno zmago pod zastavo Adolfa Hitlerja in povdaril, da je „to dejstvo osnova poglobitve prijateljskih odnosov med Nemci in Japonci, kajti tudi japonskemu narodu je narodna čast najvišja vrednota“. General v. Bardolff je v svojem predavanju nakazal naloge nemško-japonske družbe in naglasil, da pritičejo taiste naloge, kakršne mora izpolniti nemštvo v zapadnem svetu, Japonski na vzhodu. Naloga družbe pa je, da pospešuje zbližanje med vzhodom in zapadom. Vsebina drugega predavanja je bil politični razvoj Japonske. Sprejemu in večeru sta poleg zastopnikov stranke in oblasti prisostvovala tudi generalna konzula Jugoslavije in Italije.

Naš novi podlistek. S to številko zaključimo podlistek „Sredi stepe“, delo poljskega pisatelja Ferdinanda Goetla, podajajoče kos poljske zgodovine pod rusko nadoblastjo. Kdor ga je prebiral z željo, da spozna vsaj neznaten drobec burnega sožitja severnih Slovanov in se s pogledom vojnih vjetnikov razgleda po širni stepi in njeni svojevrstnosti, bo pisatelju zanj hvaležen. — Naš novi podlistek, ki ga pričnemo s prihodnjo številko, nas bo vodil med južne Slovane in nas bo v preprostem slogu, a s prisrčno vsebino seznanil s zgodovinskim srbskim junakom Črnim Jurijem. Da bo povest našla med bralci živahen odmev in pridobila listu še novih prijateljev, o tem ne dvomimo.

Ostali drobiž. V Celovec prispe te dni na 44 vozovih cirkus Rebernigg. — 17 letni delavec Rudolf Werner v Cinovičah si je pri delu zlomil nogo in so ga prepeljali v beljaško bolnico. — Vodstvo dež. delovnega urada za Koroško in Štajersko s sedežem v Gradcu je prevzel dr. Walter Opitz iz Saske. — Mladinsko zavetišče nad Baškim jezerom je skoro dograjeno in bo še v poletju otvorjeno. — Sprejemni izpiti v visje šole v Celovcu in Beljaku se vršijo začetkom julija. Prošnje se vlagajo že sedaj.

To je daljnogled. Gospod: „Pa je tudi res, da je ta daljnogled prvovrsten?“ — Trgovec: „Daljnogled je tako izboren, kar je bliže ko deset kilometrov, se Vam bo zdelo, da je za Vami.“

Naše gospodarstvo

O najemu kmečke zemlje.

Postavne določbe zakupa ali najema.

Kdor sklepa najemniško pogodbo, po kateri daje ali sprejema v najem kmečko zemljo (travnik, njivo, pašnik, gozd i. dr.), mora svojo pogodbo predložiti oblasti v odobritev. Če spada parcela, ki se oddaja, k dedni kmetiji, sklepa o pogodbi dedna sodnija, v vseh ostalih slučajih pa okrajno glavarstvo. Čim je pogodba sklenjena, jo je treba predložiti v odobritev. To velja tudi za pogodbe, ki se bodisi izrecno ali molče podaljšajo. V bivši Avstriji je bilo treba oblastvene odobritve samo za najemniške pogodbe, ki so predvidevale najemniško dobo nad 6 let. Zato se je udomačilo, da so se pogodbe o najemu glasile točno na šest let ali pa celo samo na eno leto in so se potem molče podaljševale. Ta način najema je sedaj odpravljen. Narodno-socialistična agrarna politika računa s tem, da ima najemnik interes na dobi, za katero jemlje parcelo v zakup. Sicer bo pač v najkrajši dobi skušal iz zemlje iztrgati, kar se da in se bo malo oziral na to, ali je njegov način obdelovanja in uporabe za zemljo koristen ali ne.

Kmečka zveza je izdelala **enotne najemniške pogodbe,** ki jih ima na razpolago vsako okrožno vodstvo. Oglejmo si v naslednjem nekatere važnejše točke te pogodbe.

Kadar se oddaja v najem celo posestvo z gospodarskim poslopjem vred, je predvidena zakupna doba 18 let. Kdor oddaja v najem poedine parcele, jih mora oddati vsaj za 9 let. Prepovedano je nadalje zviševanje najemnine, ki je veljala 18. marca 1938. Le v izrednih slučajih odobri okrajno glavarstvo višjo najemnino. Višina najemnine je določena po posebni odredbi, ki je stopila v veljavo 28. julija 1939. Obvezna je za vse okoliše kmečke zveze. Kdor bi najemnino svojevoljno zviševal, ga zadene kazen. Pač pa sme najemnik plačevati nižjo najemnino, kakor je v odredbi predvidena.

Važno je, da morajo biti tudi pogodbe, katere molče podaljšamo, po oblasti odobrene. Tod se trenutno na deželi še mnogokod greši, ker najemniki in lastniki opuščajo to važno dolžnost. Oba, najemnik in lastnik, sta v enaki meri dolžna, da se pogodba pošlje v odobritev bodisi dednemu sodišču ali okrajnemu glavarstvu. Oba tudi zadene kazen. Kdor oddaja zemljo brez dovoljenja v najem, ga sodnija kaznuje z zaporom ali z globo. Pristojne oblasti imajo nalog, da skrbijo za točno izvedbo predpisa o odobritvi in da se na licu mesta uverijo, ali so zakupne pogodbe oblastveno odobrene ali ne. Kdor bi ne bil glede svojega najema oziroma pogodbe na jasnem, naj se torej čimprej obrne na okrajno kmečko zvezo, kjer bo našel potrebno pojasnilo.

Celovške živinske cene. Voli AA 101, A 91, B 83, C 73 pf, biki AA 93, A 81, B 73, C 63, krave A 80, B 70, C 65, D 46, telice C 69, svinje (nad 150 kg) 117, 135 do 149.5 kg 115, 120 do 134.5 kg 113, 90 do 119.5 kg 109, 80 do 89.5 kg 109, 60 do 79.5 kg 99, pod 60 kg 99, merjasci 103 pf za kg žive teže.

Zvišanje podpor za silo--naprave. Minister za prehrano je odredil, da se zvišajo državne subvencije za silo-naprave na RM 10.— (deset) za kub. meter prostornine. Prosilec pa je dolžan, da skuša pri gradnji prišteditи čim več gradbenega materijala, posebno železa. Kmečke zveze dajejo na razpolago že izdelane gradbene načrte in navodila. Prošnje se vlagajo na dež. kmečko zvezo v Gradcu. Predpogoj je, da je silonaprava potrebna in da se bo izrabil ves ensilažni prostor. Zato so potrebne k prošnji posebne priloge, iz katerih je razvidna velikost posestva, staležživine in krme, in še skica z orisom posamnih delov kmetije in prostora, kjer se bo silo gradil. Zvišana podpora je dovoljena za vse prošnje, vložene od 1. aprila 1940 do 31. marca 1941. Posebna odredba izrecno navaja, da dobija mala posestva, ki rabijo silonaprave z naiveč 30 kub. metri prostornine, predvideno podporo RM 12.— za kub. meter tudi v bodoče.

Enotno sortiranje sadja in zelenjadi je predvideno odslej v vsej državi. V poštev za sortiranje pride koščičasto in drugo sadje, jagodne vrste in zelenjad. Sadna oz. zelenjadna vrsta se navede na posebnem razvidnem lističu. Pri koščičastem sadju je treba vrhutega navesti tudi pristojne cene. Odpravljeni pa so predpisi glede odpreme sadja (v zabojih i. dr.).

Varujmo gozdove pred ognjem! Požar v gozdu pomeni občutno škodo za posestnika in ves narod. Zato so tozadevni zakoni zelo ostri in prepovedujejo vsako lahkomišljeno zažiganje obgozdnih trat, vsako kajenje v gozdu in naj si bi bilo to na cesti, ter zažiganje grmad v gozdu samem ali ob gozdnem robu. V slučaju požara je vsakdo dolžan, da pomaga gasiti. Kdor bi pomoč odklonil, ga oblast strogo kaznuje.

O uporabi ovčje volne je izšla nova odredba, ki pravi, da smejo ovčjerejci sami porabiti letno 10 kg neoprane ali 5 kg oprane volne za potrebe svoje družine. Ostalo volno morajo takoj oddati pristojnim zbirališčem.

Lepilni obročki proti sadnemu zavijaču. Sadjarji, ki iz katerih koli vzrokov niso prišli do škroplienja, si bodo pomagali vsaj z lepilnimi obroči. Obroče je treba prilepiti vsaj sredi junija in sicer okoli debla, ki smo ga gladko ostrgli. Od julija do avgusta moramo obroče tedensko menjavati. Kdor se tovrstni odpomoči proti sadnim škodljivcem posveti z vso skrbjo, sme računiti, da bo vendarle rešil večji kos obetajoče se sadne letine.

Katero mleko je najboljše? Vsi boste dejali, da kravje. Preiskave pa pravijo, da ima kravje mleko komaj 3.4% maščobe in 3.5% beljakovine, dočim vsebuje kozje 4% maščobe in 3.8% beljakovine, ovčje pa celo 6.2% maščobe in 5.2% beljakovine. Neprijetnemu okusu kozjega in ovčjega mleka je krivo tudi malomarno postopanje pri molži. Vsako mleko se rado navzame raznih neprijetnih duhov svoje okolice. Kdor bi pri molži koz in ovac pazil na skrajno snago, bi imel mleko, da bi bilo veselje.

Kako ravnamo s svežim mlekom v poletju. Naj boljša so kamnita tla hladne jedilne shrambe. Kdor jih nima, bo postavil posodo z mlekom v večjo posodo, katero je napolnil z mrzlo vodo. Preko mlečne posode bo razgrnil moker prt. Sicer naj so mlečne posode odprte, ker je dobro, da pride sveži zrak do svežega mleka. Važno je še, da mleko ni v bližini jesiha ali kake druge zavrelice, ker rado navzame neprijetni okus.

Na Hrvaškem skušajo udomačiti soja-fižol. Ustanovljena je bila posebna družba, ki je zaenkrat najela 10.000 juter zemlje in kmetom dovolila 240 din. za stot soje. Posestnikom, ki so se novim poizkusom pridružili, stoji ob strani društvo „Gospodarska sloga", daje jim nasvete in dovoljuje mnogo pomoč. Strokovnjaki menijo, da se bo novi sadež v hrvatski zemlji dobro udomačil.

Bolgarska vlada hoče dvigniti bolgarsko živinorejo. Posebno pozornost posvečajo pristojni gospodarski krogi pridelovanju lucerne in esparsete, posejana površina je bila v primeri z lanskim letom podvojena. Več je zasejanega tudi ovsa in grahorce ter krmske pese. Ceni se, da se bo pridelek krme v tekočem leto dvignil za dobro četrtino, nakar se bodo prizadevanja za dvig pridelka krme še podvojila.

Ogrska uvaja sadne sušilnice. Vsled slabe in nepovoljne izkušnje z vinsko trgovino se Madžari vedno bolj sprijaznujejo s sušilnicami. Kmetijski minister je dovolil letos denar za 40 velikih sušilnic sredi večjih sadnih okrajev. Lani je bilo zgrajenih 20 velikih sušilnih naprav in so se prav dobro obnesle. V 60 sušilnicah zamorejo letno posušiti do 8 milijonov kg sadja in zelenjadi.

Italija proizvaja vedno več olja. V vsej državi štejejo okoli 158 milijonov olj, ki dajejo do dva milijona stotov dobrega olivnega olja. Industrija olja — v deželi je okrog 26.000 mlinov za olje — je nabavila boljše stroje za izdelovanje in skuša uporabljati tudi odpadke, katere konzervirajo v posebnih suhih silosih in iz odpadkov ponovno stiskajo olje. Računa se, da je Italija že oskrbljena z domačim oljem.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Ugibanja o koncu sveta.

V 24 urah se zavrti naša zemlja enkrat okrog svoje osi. V zadnjem času pa dokazujejo nekateri učenjaki (ne vsi!), da se je vrtela naša zemlja v praprastari dobi veliko hitreje in da se je zasukala okoli svoje osi v 4 do 5 urah, tako da sta noč in dan trajajala le po dobri dve uri. Na tej podlagi trde, da je vrtenje naše zemlje vedno počasneje in da se zaradi tega daljšata dan in pa noč. Učenjak E. Brown celo zatrjuje, da se je brzina zemlje v zadnjem stoletju zmanjšala kar za 30 sekund, radi česar je narastel dan za pol minute v svoji dolžini. Počasneje vrtenje zemlje bi nam po tem takem podaljševalo dneve in noči in sicer vsakih sto let za 30 sekund. Kaj sledi iz tega? V daljni bodočnosti bi se lahko ustavilo vrtenje naše zemlje in nekateri kraji bi imeli večen dan, drugi pa zopet vedno noč. Na svetu bi ne bilo nobene spremembe. Na eni strani zemeljske krogle bi pripekala silna sončna vročina, na drugi pa bi vladal večen led in mraz. Po gornjih računih bi se to zgodilo čez 300.000 let. Najnovejša raziskavanja pa pravijo, da pojema hitrost vrtenja naše zemlje vsakih sto let baje samo za eno desetinko sekunde. Zato ne bodimo v skrbeh za naše življenje in življenje daljnih naših potomcev!

Nadalje zatrjujejo učenjaki, da pojema tudi hitrost sončne svetlobe, ki napravi v eni sekundi tristotisoč kilometrov dolgo pot. Baje pojema svetlobna hitrost v sekundi za petsto do sedem sto kilometrov, zato bi znašala na sekundo samo 299.300 km. Če bi se vršilo to pojemanje hitrosti redno naprej, tedaj bi svetloba ne imela po 80.000 letih nobene hitrosti več in svet bi bil brez sončne svetlobe in toplote, kar bi imelo za posledico: smrt vsega življenja na naši zemlji. Toda vsi ti sklepi o koncu sveta so samo ugibanja učenjakov!

Zavod za strupene kače. V Sao Paolo v Braziliji imajo zavod, v katerem gojijo strupene kače. Gojijo jih pa zato, da pridobijo iz njihovega strupa protistrup. V tem zavodu živi na stotine kač, raznih vrst in raznih velikosti. Zavod je prejel v 25 letih, odkar obstoji, nad 80.000 kač, večinoma klopotač, katerih strup je petkrat močnejši od strupa drugih kač. Takoj po prejemu nove kače jo polože na tla in ji zadrgnejo zanko okrog vratu. Nato jo z roko primejo za rep. Pred žrelom držijo stekleno posodo posebne vrste. Kača divje zasadi zobe v rob posode in pusti na njem nekaj kapljic strupa — povečini brezbarvno, pri nekaterih tudi mlečno ali rumenkasto tekočino. Da odda kača čim več strupa, pritisnejo njene zobe še močno ob posodo. Nato odnesejo v zbirališče in jo pustijo tam tedne dolgo brez hrane. Kače lahko živijo mesece brez vsake hrane. Po dveh do štirih tednih, ko si kača spet nabere dovolj strupa, ji ga zopet odvzamejo. To se večkrat ponavlja.

Morski vrtinec. Ničesar se mornar tako ne boji kot morskega vrtinca. To je vodni steber, ki se ob nevihti dvigne na morju. Vrti se z neznansko naglico in ruši in dviga vse, kar mu pride na pot. Gorje ladji, ki jo zagrabi. V hipu polomi in odnese jambore in vse, kar je na krovu. Pred morskim vrtincem pa tudi niso varna obmorska mesta in naselbine. K sreči so morski vrtinci zelo redki.

Narobe obrnjen kruh. Med našimi ljudmi je še vedno polno praznoverja in vraž. Število 13 smatrajo mnogi za nesrečno število. Ponekod pravijo, da ima tudi narobe obrnjen kruh svoj pomen, češ da prinaša zlo in nesrečo v hišo. Mnogo vraž izvira iz starega in srednjega veka in ljudje se jih prav težko otresejo. Zakaj smatrajo mnogi obrnjen kruh za napoved nesreče? V srednjem veku je imelo vsako večje mesto svojega krvnika ali rablja. Ker je moral tudi on preživljati sebe in svojo družino, je vsak dan pošiljal koga k peku po kruh. Tisti pek pa je imel tedaj navado, da je postavljal za rablja določen kruh narobe na polico, da se je ločil od drugih. Vsi ljudje so se bali, da bi uživali kruh, ki je bil določen za krvnikovo družino in zato ni niti berač vzel ali kupil narobe obrnjenega kruha pri peku.

Kako hladimo pijače? V vročih poletnih dneh se pijača v steklenicah kaj hitro segreje. Kako torej hladimo toplo pijačo? Namoči navaden prtiček v svežo vodo. Nato ga za silo ožemi in posuj na gosto s kuhinjsko soljo. V tak prtiček omotaj steklenico ter jo nato postavi na prepih ali vsaj v senco! Tekočina v steklenici se bo znatno ohladila za žejno grlo. Sol namreč uporabi za svoje taljenje toploto, ki jo odvzame vlažnemu prtiču. S tem damo steklenici mrzlo okolico.

Kako naglo se razplode muhe? Pred leti je neki profesor izračunal, koliko potomcev bi imela muha, če izleže štirikrat po vrsti po 120 jajčec. Tekom desetih dni se izležejo iz teh jajčec mlade muhe. Muha, ki je zlegla 1. junija prvič jajčeca, bi imela 10. junija že 480 potomcev, 20. junija 57.600, 30. junija pa že več milijonov naslednic. Tako potomstvo bi nastalo tekom enega meseca.

Za en kilogram strdi. Za eno kilo medu bi morala ena čebelica obleteti okoli 5 milijonov dišečih akacijinih cvetov in to v teku dveh let. Če bi pa hotela nabrati strd samo iz cvetov rdeče deteljice, tedaj bi pa morala v treh letih obiskati nad 7 milijonov cvetov. Ker pa živijo čebele v neki skupnosti, zadružno, zato lahko naberejo čez leto v par mesecih več kil strdi, včasih en sam panj do 50 kilogramov. — Drobna čebelica je lahko vsakemu človeku za vzgled delavnosti in vztrajnosti ter medsebojne skupnosti in pomoči!

Velik lov na ribe v Jadranskem morju. Te dni se je začel velik lov na sardele in sardine na Jadranu. Skupaj se udeležuje tega lova okrog 20.000 ribičev. Sardele so se letos povsod pojavile v velikih množinah in ribiči upajo, da bo lov, če bo vreme pravo, odličen.

Zgraditelj Panamskega prekopa je umrl. Inženir Varilla, ki je dokončal Panamski prekop, je umrl v starosti 80 let. Ko je imel 26 let, je bil že ravnatelj „Oceanske panamske družbe" in je skoraj vse svoje življenje posvetil izpopolnitvi tega prekopa, čigar pomen za trgovino in promet je prekosil vse tozadevne želje in pričakovanja. Varilla, katerega je Panamska republika imenovala leta 1903 za ministra, je iznašel tudi način, kako je moči vodo čistiti s klorom.

Starost sidra. Načelo pritrjevanja ladij na dnu morja je prastaro. Že za časa ustanovitve Rima je uporabljal kralj Midas na svojih čolnih košare napoljene s kamenjem, katere so spuščali po vrvi na morsko dno. Pozneje so bila v rabi sidra podobna današnjim, bila pa so še lesena in s svincem oblita. Železno, s klinom opremljeno sidro pa je iznajdba Tirenca Eupolamusa in je še dandanes v rabi.

Ženske spoznaš po očeh. Neki Amerikanec je baje dognal, da se da ženska spoznati po očeh. Ženske **črnih** oči so navadno zanesljive, so pa tudi oblastne in ljubosumne. Po večini so nervozne, ljubijo čudne dogodovščine. So pa navadno umetniško navdahnjene. — Ženska **rjavih** oči je prijetna družabnica, včasih tudi rada ukazuje, nikoli pa ne tako kakor črnooka. Od nje boš izvedel vse, kar boš hotel. Take ženske so nagle in marljive. Tu in tam imajo sicer rade izpremembo, toda nikoli prenagle. Skratka, to so dokaj uravnovešene ženske. — **Modre** oči so znak zaupanja v bodočnost. Velika napaka je misliti, da so modrooke ženske sanjave. Nasprotno one navadno celo dobro vedo, kaj hočejo. Morda so včasih zasanjane, nežne. — **Sive** oči so znak prebrisanosti. Ni jim dana sanjavost. Na vse gledajo jasno in trezno. Dostikrat imajo ostre jezike. Ženske sivih oči so trgovinsko nadarjene in kot take zelo dobre življenjske družice. — **Zelenih** oči je zelo malo. Ženske zelenih oči so ali vredne občudovanja ali pa za nobeno rabo. Očarajo nas na mah ali pa so hladne kakor led. Lahko so iskrene in lažnjive, poštene in nezveste.

Par za smeh

Na razstavi. Morate mi popustiti 30 odstotkov pri vstopnini, ker sem na eno oko slep!

Opozorilo. „Moram vas pa le na nekaj opozoriti, mladi gospod! Vaš šef ni preveč zadovoljen z vami. Če se glasno smejete, se jezi. Če se samo smehljate, misli, da se iz njega norčujete, če se je sploh ne smejete, vam to zameri. Po tem se boste morali ravnati, če hočete, da bo z vami zadovoljen."

Uspelo vasovanje. „Kako te je sprejela Mica, ko si včeraj vasoval na njenem oknu?" — „Rože je metala vame." — „Rože?" Kako pa to, da si črn pod očmi?" — „To pa zato, ker je Mica pozabila rože vzeti iz lonca."

Dober nasvet. „Kako bi zabil žebelj, da se ne bi po prstih kresnil?" — „Drži kladivo z obema rokama."

Obtoženec. „Pomislite, gospod sodnik: krompir v juhi, krompir v zelju, zelje v krompirju, teden za tednom samo krompir in zelje. Saj sem z želodcem vred že sam samo krulil."

Blagoslov demokracije. Poslanec se vozi v vlaku s svojim volilcem invalidom. Razgovarjata se o politiki in slabih časih. Poslanec odpre tobačnico in ponudi invalidu cigareto. Invalid vzame, si jo prižge in pravi: „Ja, ja! Pred volitvami pa ste me troštali s trafiko."

V Parizu. Na Trgu sloge v Parizu stoji obelisk, ki ga je Ramses II. v 14. stoletju pred Kristom postavil v Luksorju, nekdanjih Tebah v Egiptu. Egiptovski paša Mehmet Ali ga je leta 1831 podaril francoskemu kralju Ludoviku Filipu. Pred obeliskom se pred leti ustavi družba slovenskih dobrovoljčkov. Tine vpraša: „Koliko neki je ta obelisk star?" — Vodnik: „Že Izraelci so ga videli, ko jih je Mojzes vodil iz egiptovske sužnosti." — Tine: „Kaj, so jo Izraelci na poti zavili tudi v Pariz?"

Redkost. Kralj Jurij je nekoč potoval po deželi in se ustavil v neki gostilni, kjer naroči dva ali tri jajca. Ko mu jih prinesejo in zahteva račun, se ta glasi na 10 funtov. „Oprostite, za ta denar si lahko kupite celo farmo. Ali so jajca pri vas tako redka?" — Gostilničar: „Jajca ne, a kralji!" — Smeje je Jurij plača svojo ceho.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 1.